

ΧΕΝΙΝΓΚ ΜΑΝΚΕΡ

ΕΝΑ ΒΗΜΑ ΠΙΣΩ

ΑΣΤΥΝΟΜΙΚΟ ΜΥΘΙΣΤΟΡΗΜΑ

1

Την Τετάρτη 7 Αυγούστου 1996, ο Κουρτ Βαλάντερ κόντευε να σκοτωθεί σ' ένα τροχαίο ανατολικά του Ίσταντ. Συνέβη νωρίς το πρωί, λίγο μετά τις 6 π.μ. Μόλις είχε διασχίσει το Νίμπροστραντ καθ' οδόν για το Έστερλεν. Ξαφνικά πετάχτηκε ένα φορτηγό μπροστά στο Πεζό του. Άκουσε το όχημα να κορνάρει σαν παλαβό καθώς εκείνος έστριψε απότομα το τιμόνι.

Σταμάτησε στην άκρη του δρόμου και τότε τον κυριεύσε τρόμος. Η καρδιά του βροντοχτυπούσε στο στήθος του. Ένιωσε ζαλάδα, τον έπιασε ναυτία και του ερχόταν λιποθυμία. Κρατούσε το τιμόνι γερά και με τα δύο χέρια ενώ προσπαθούσε να ηρεμήσει και να καταλάβει τι ακριβώς συνέβη. Τον είχε πάρει ο ύπνος. Είχε αποκοιμηθεί τόσο, ώστε το παλιό αμάξι του να περάσει στο αντίθετο ρεύμα. Ένα δευτερόλεπτο ακόμη και θα ήταν νεκρός, θα τον είχε λιώσει το τεράστιο φορτηγό.

Η συνειδητοποίηση της πραγματικότητας τον έκανε να νιώσει άδειος μέσα του. Το μόνο που του ερχόταν στο μυαλό ήταν τότε, πριν από μερικά χρόνια, που παραλίγο να χτυπήσει μια άλκη εξώ από το Τίνγκσριντ. Εκείνη τη φορά όμως ήταν σκοτεινά και είχε ομίχλη. Τώρα τον είχε πάρει ο ύπνος στο τιμόνι.

Η κούραση έφταιγε. Δεν μπορούσε να καταλάβει πώς συνέβη. Αυτή η κόπωση τον έπιασε εντελώς ξαφνικά, χωρίς προειδοποίηση, λίγο προτού αρχίσουν οι διακοπές του στις αρχές Ιουνίου. Αυτή τη χρονιά είχε πάρει άδεια νωρίς, αλλά όλες του οι μέρες χαρμίστηκαν λόγω της ασταμάτητης βροχής. Μόνο αφού γύρισε στη δουλειά λίγο μετά το Μεσοκαλόκαιρο ζέστανε ο καιρός και έβγαλε ήλιο στο Σκό-

νε. Η κούραση δεν τον άφηνε στιγμή. Μόλις καθόταν κάπου, αποκοιμιόταν. Ακόμη και ύστερα από μια ολόκληρη νύχτα καλού ύπνου. Συχνά όταν οδηγούσε αναγκάζοταν να σταματήσει και να πάρει έναν υπνάκο στα γρήγορα.

Η κόρη του, η Λίντα, τον είχε ρωτήσει σχετικά με αυτή την έλλειψη ενέργειας την εβδομάδα που πέρασαν μαζί βλέποντας τα αξιοθέατα στο Γκότλαντ. Ήταν μια από τις τελευταίες ημέρες των διακοπών τους και έμεναν σ' ένα πανδοχείο στο Μπούργσβικ. Είχαν περάσει την ημέρα εξερευνώντας το νότιο άκρο του Γκότλαντ και δείπνησαν σε μια πιπσαρία προτού επιστρέψουν στο πανδοχείο. Ήταν μια πανέμορφη βραδιά.

Τον ρώτησε στα ίσια για την κούρασή του. Εκείνος κοίταξε επίμονα το πρόσωπό της στο χαμηλό φως της λάμπας και συνειδητοποίησε ότι είχε ετοιμάσει αυτή την ερώτηση από πριν. Ανασήκωσε τους ώμους του. Δεν έτρεχε τίποτα, ήταν φυσικό να περάσει μέρος των διακοπών του αναπληρώνοντας την έλλειψη ύπνου του. Η Λίντα δεν του έκανε άλλες ερωτήσεις, όμως ο Βαλάντερ ήξερε ότι δεν τον είχε πιστέψει.

Τώρα καταλάβαινε πως δεν μπορούσε να το αγνοεί άλλο. Αυτή η κούραση δεν ήταν φυσιολογική. Κάτι συνέβαινε. Προσπάθησε να σκεφτεί εάν είχε και άλλα συμπτώματα που ίσως αποτελούσαν ενδείξεις ασθένειας. Εκτός όμως από το γεγονός ότι μερικές φορές ξυπνούσε μες στη νύχτα με κράμπες στα πόδια, δε θυμόταν τίποτε άλλο. Είχε δει το χάρο με τα μάτια του και δεν είχε πια χρόνο για άλλες αναβολές. Θα έκλεινε ραντεβού με το γιατρό την ίδια κιόλας μέρα.

Έβαλε μπροστά το αμάξι του και αφού κατέβασε τα παράθυρα ξεκίνησε. Αν και ήταν αρχές Αυγούστου, η κάψα του καλοκαιριού δεν έλεγε να καταλαγιάσει. Ο Βαλάντερ πήγαινε στο σπίτι του πατέρα του στο Λέντερουπ. Όσες φορές και να έκανε αυτή τη διαδρομή ακόμη δυσκολευόταν να συνηθίσει στην ιδέα ότι ο πατέρας του δε θα τον περίμενε πια καθισμένος στο ατελιέ του, αναδίδοντας τη μόνιμη μυρωδιά νεφτιού μπροστά στο καβαλέτο του, στο οποίο ζωγράφιζε το ίδιο απaráλλαχτο θέμα: ένα τοπίο, με ή χωρίς τσαλαπετεινό μπροστά μπροστά, και τον ήλιο να κρέμεται από αόρατες κλωστές πάνω από τα δέντρα.

Κόντευαν να περάσουν δύο χρόνια από την ημέρα που του τηλεφώνησε η Γκέτρουντ στο αστυνομικό τμήμα του Ίσταντ για να του

πει ότι βρήκαν τον πατέρα του νεκρό στο πάτωμα του ατελιέ του. Με φωτογραφική ευκρίνεια θυμόταν τη διαδρομή ως το Λέντερουπ και πώς αρνιόταν να πιστέψει ότι ήταν αλήθεια. Όταν όμως είδε την Γκέρτρουντ στην αυλή κατάλαβε ότι δεν μπορούσε να δυσπιστεί άλλο. Ήξερε τι τον περίμενε.

Αυτά τα δύο χρόνια είχαν περάσει γρήγορα. Όσο πιο συχνά μπορούσε, αλλά όχι όσο συχνά έπρεπε, επισκεπτόταν την Γκέρτρουντ, η οποία εξακολουθούσε να ζει στο σπίτι του πατέρα του. Χρειάστηκε να περάσει ένας ολόκληρος χρόνος προτού αρχίσουν να καθαρίζουν για τα καλά το ατελιέ. Συνολικά βρήκαν τριάντα δύο τελειωμένους πίνακες. Μια νύχτα, το Δεκέμβριο του 1995, κάθισαν στο τραπέζι της κουζίνας της Γκέρτρουντ και έφτιαξαν έναν κατάλογο με τα ονόματα των ανθρώπων στους οποίους θα έδιναν αυτούς τους τελευταίους πίνακες. Ο Βαλάντερ κράτησε δύο για τον εαυτό του, έναν με τσαλαπετεινό κι έναν χωρίς. Έναν πήρε η Λίντα κι έναν η Μόνα, η πρώτη σύζυγός του. Με έκπληξη αλλά και απογοήτευση, ο Βαλάντερ έμαθε ότι η αδελφή του, η Κριστίνα, δεν ήθελε πίνακα. Η Γκέρτρουντ είχε ήδη πολλούς, οπότε έμενε να χαρίσουν είκοσι οκτώ. Έπειτα από μερικούς δισταγμούς ο Βαλάντερ αποφάσισε να δώσει έναν πίνακα σ' έναν ντετέκτιβ στην Κρίστιανσταντ με τον οποίο είχε σποραδικές επαφές. Αλλά ακόμη και αφού χάρισαν είκοσι τρεις πίνακες, μεταξύ άλλων και στους συγγενείς της Γκέρτρουντ, οι οποίοι πήραν από έναν ο καθένας, περίσσεψαν άλλοι πέντε.

Ο Βαλάντερ αναρωτήθηκε τι να τους κάνει. Ήξερε ότι του ήταν αδιανόητο να τους κάψει. Στην πραγματικότητα ανήκαν στην Γκέρτρουντ, εκείνη όμως του είπε ότι τους χάριζε σ' εκείνον και στην Κριστίνα. Η ίδια είχε μπει στη ζωή του πατέρα τους πολύ αργά.

Ο Βαλάντερ πέρασε τη στροφή για το Κόσεμπέρια. Όπου να 'ναι θα έφτανε. Συλλογίστηκε το σκοπό για τον οποίο είχε έρθει. Ένα βράδυ του Μαΐου μαζί με την Γκέρτρουντ έκαναν ένα μεγάλο περίπατο στους καρόδρομους που είχαν ανοίξει τα τρακτέρ γύρω από τα χωράφια λιναρόσπορου. Του είπε ότι δεν ήθελε να μείνει άλλο σ' αυτό το σπίτι. Την είχε πιάσει μοναξιά.

«Δε θέλω να ζήσω εδώ τόσο πολύ ώστε ν' αρχίσει να με στοιχειώνει», του εξήγησε.

Ο Βαλάντερ ήξερε ενστικτωδώς τι εννοούσε κι ο ίδιος μάλλον έτσι θα αντιδρούσε. Περιπάτησαν ανάμεσα στα χωράφια και η Γκέρ-

τρουν του ζήτησε βοήθεια για να πουλήσει το σπίτι. Δε βιαζόταν· θα μπορούσε να περιμένει μέχρι το τέλος του καλοκαιριού αλλά ήθελε να μετακομίσει προτού μπει το φθινόπωρο. Η αδελφή της είχε κηρέψει πρόσφατα και ζούσε έξω από την πόλη του Ρίνγκε. Ήθελε να πάει να εγκατασταθεί εκεί.

Τώρα είχε έρθει η ώρα. Ο Βαλάντερ πήρε ρεπό. Στις 9 π.μ. ένας κτηματομεσίτης θα ερχόταν από το Ίσταντ και μαζί θα συμφωνούσαν σε μια λογική τιμή πώλησης. Πριν από αυτό, ο Βαλάντερ και η Γκέρτρουντ θα έψαχναν στα λιγοστά τελευταία κουτιά με τα υπάρχοντα του πατέρα του. Είχαν τελειώσει το πακετάρισμα των πραγμάτων την περασμένη εβδομάδα. Ο Μάρπινσον, ένας από τους συναδέλφους του, ήρθε με ένα τρέιλερ και μαζί έκαναν αρκετές διαδρομές μέχρι τη χωματερή έξω από το Χεντεσκόγκα. Ο Βαλάντερ ένιωθε μια ολοένα αυξανόμενη δυσθυμία να τον φορτίζει. Του φαινόταν πως τα απομεινάρια της ζωής ενός ανθρώπου κατέληγαν, αναπόφευκτα, στην κοντινότερη χωματερή.

Το μόνο που έμενε από τον πατέρα του πια — εκτός από τις αναμνήσεις — ήταν κάποιες φωτογραφίες, πέντε πίνακες και μερικές κούτες με παλιά γράμματα και χαρτιά. Αυτό ήταν όλο. Η ζωή του είχε τελειώσει και όλα είχαν τακτοποιηθεί.

Ο Βαλάντερ έστριψε στο δρόμο που οδηγούσε στο σπίτι του πατέρα του. Είδε φευγαλέα την Γκέρτρουντ στην αυλή. Προς μεγάλη του έκπληξη παρατήρησε ότι ήταν ντυμένη με το ίδιο φόρεμα που φορούσε και στο γάμο της με τον πατέρα του. Αμέσως ένιωσε έναν κόμπο στο λαιμό. Για την Γκέρτρουντ ήταν μια σοβαρή και επίσημη στιγμή. Άφηνε το σπίτι της.

Ήπιαν καφέ στην κουζίνα. Οι πόρτες των ντουλαπιών ήταν ανοιχτές, αποκαλύπτοντας τα άδεια ράφια. Η αδελφή της Γκέρτρουντ θα ερχόταν να την πάρει σήμερα. Ο Βαλάντερ θα κρατούσε ένα κλειδί και το άλλο θα το έδινε στον κτηματομεσίτη. Έριξαν μια ματιά στο περιεχόμενο των κουτιών. Ανάμεσα στα παλιά γράμματα, ο Βαλάντερ σάσισε όταν βρήκε ένα ζευγάρι παπουτσάκια που θυμόταν από την παιδική του ηλικία. Τα φύλαγε τόσα χρόνια ο πατέρας του;

Πήγε τις κούτες στο αυτοκίνητο. Όταν έκλεισε την πόρτα του αμαξίου είδε την Γκέρτρουντ στα σκαλιά. Του χαμογέλασε.

«Έχουν μείνει πέντε πίνακες. Δεν τους ξέχασες, ε;»

Ο Βαλάντερ έγνεψε όχι. Πήγε στο στούντιο του πατέρα του. Η

πόρτα ήταν ανοιχτή. Αν και το είχαν καθαρίσει, η μυρωδιά του νεφτιού ήταν έντονη. Το τσαγερό που χρησιμοποιούσε ο πατέρας του για να φτιάχνει τα ατέλειωτα φλιτζάνια καφέ ήταν ακόμη πάνω στην ξυλόσομπα.

Αυτή μπορεί να είναι η τελευταία φορά που έρχομαι εδώ, σκέφτηκε. Σε αντίθεση όμως με την Γκέρτρουντ δεν έχω βάλει τα καλά μου. Φοράω τα παλιά, αδιάφορα ρούχα μου κι αν δεν είχα τύχη βουνο θα ήμουν πεθαμένος, σαν τον πατέρα μου. Και τότε η Λίντα θα έπρεπε να πάει στη χωματερή ό,τι απέμεινε από λόγου μου. Ανάμεσα στα υπάρχοντά μου θα έβρισκε δύο πίνακες, τον ένα με τσαλαπεταινό ζωγραφισμένο μπροστά μπροστά.

Αυτό το μέρος τον φόβιζε. Η παρουσία του πατέρα του ήταν έντονη σ' αυτό το σκοτεινό στούντιο. Οι πίνακες ήταν γερμένοι πάνω στον τοίχο. Τους πήγε στο αυτοκίνητο. Τους έβαλε στο πορτμπαγκάζ και τους κάλυψε με μια κουβέρτα. Η Γκέρτρουντ στεκόταν ακόμη στα σκαλιά.

«Τίποτε άλλο;» τον ρώτησε.

Ο Βαλάντερ κούνησε το κεφάλι του. «Τίποτε άλλο», απάντησε. «Τίποτα».

Στις 9 π.μ. εμφανίστηκε το αυτοκίνητο του κτηματομεσίτη στην αυλή κι ένας άντρας βγήκε έξω. Με έκπληξη ο Βαλάντερ συνειδητοποίησε ότι τον ήξερε. Τον έλεγαν Ρόμπερτ Όκερμπλομ. Πριν από λίγα χρόνια η γυναίκα του είχε πέσει θύμα μιας στυγεράς δολοφονίας και το πτώμα της βρέθηκε πεταμένο μέσα σ' ένα παλιό πηγάδι. Ήταν μια από τις πιο δύσκολες έρευνες φόνου που είχε κάνει σε όλη του τη σταδιοδρομία.

Ο Βαλάντερ συνοφρυώθηκε. Είχε αποφασίσει να επικοινωνήσει με μια μεγάλη κτηματομεσιτική εταιρεία που διέθετε γραφεία σε όλη τη Σουηδία. Η επιχείρηση του Όκερμπλομ δε συγκαταλεγόταν ανάμεσα τους — εάν δηλαδή υπήρχε. Απ' ό,τι θυμόταν ο Βαλάντερ, ακουγόταν πως είχε κλείσει λίγο μετά τη δολοφονία της γυναίκας του, Λουίσε.

Βγήκε έξω στα σκαλιά. Ο Ρόμπερτ Όκερμπλομ ήταν ακριβώς όπως τον θυμόταν. Στην πρώτη τους συνάντηση, στο γραφείο του Βαλάντερ, είχε βάλει τα κλάματα. Η ανησυχία και η θλίψη για τη γυναί-

κα του ήταν ειλικρινείς. Ο Βαλάντερ θυμήθηκε ότι ήταν θρήσκοι άνθρωποι και ανήκαν σ' ένα μη λουθηρανικό δόγμα. Ίσως ήταν μεθοδιστές.

Έδωσαν τα χέρια. «Να που ξαναβλεπόμαστε», είπε ο Ρόμπερτ Όκερμπλομ.

Η φωνή του ακουγόταν γνώριμη. Για μια στιγμή ο Βαλάντερ μπερδεύτηκε. Τι έπρεπε να του απαντήσει; Όμως ο Ρόμπερτ Όκερμπλομ τον πρόλαβε.

«Δεν έχω πάψει να την κλαίω όσο και τότε», δήλωσε αργόσυρτα. «Αλλά πιο άσχημα το ζούνε οι κόρες μας».

Ο Βαλάντερ θυμήθηκε τα δύο κορίτσια. Ήταν πολύ μικρά τότε. Τους ήταν αδύνατο να καταλάβουν τι ακριβώς είχε συμβεί.

«Πρέπει να είναι δύσκολο», σχολίασε ο Βαλάντερ. Για μια στιγμή φοβήθηκε ότι θα επαναλαμβάνονταν τα γεγονότα της τελευταίας τους συνάντησης· ότι ο Ρόμπερτ Όκερμπλομ θα άρχιζε πάλι να κλαίει. Αλλά δεν το έκανε.

«Προσπάθησα να κρατήσω την επιχείρηση», συνέχισε ο Όκερμπλομ, «όμως δεν είχα καθόλου κουράγιο. Όταν ένας ανταγωνιστής μου πρότεινε να μπω στην εταιρεία του το δέχτηκα. Δεν το έχω μετανιώσει. Δε χρειάζεται πια να ξενυχτάω ελέγχοντας τα βιβλία μου. Έτσι έχω περισσότερο χρόνο για να είμαι μαζί με τα κορίτσια μου».

Η Γκέρτρουντ βγήκε να τον χαιρετήσει και όλοι μαζί μπήκαν στο σπίτι. Ο Όκερμπλομ κράτησε σημειώσεις και τράβηξε μερικές φωτογραφίες. Μετά ήπιαν έναν καφέ στην κουζίνα. Η τιμή που τους πρότεινε στην αρχή φάνηκε χαμηλή στον Βαλάντερ, αλλά έπειτα συνειδητοποίησε ότι ήταν τρεις φορές το ποσό που είχε πληρώσει ο πατέρας του για το σπίτι.

Ο Όκερμπλομ έφυγε λίγο μετά τις 11 π.μ. Ο Βαλάντερ σκέφτηκε να μείνει ώσπου να έρθει η αδελφή της Γκέρτρουντ για να την πάρει, αλλά εκείνη φάνηκε να διαισθάνεται τις σκέψεις του και τον διαβεβαίωσε ότι δε θα την πείραζε να μείνει μόνη της.

«Είναι όμορφη μέρα», εξήγησε. «Επιτέλους ο καιρός ζέστανε κι ας κοντεύει να τελειώσει το καλοκαίρι. Θα καθίσω στον κήπο».

«Μπορώ να μείνω αν θέλεις. Έχω πάρει ρεπό σήμερα».

Η Γκέρτρουντ αρνήθηκε μ' ένα νεύμα του κεφαλιού. «Να 'ρθεις να με δεις στο Ρίνγκε», του είπε. «Αλλά περίμενε μια-δυο εβδομάδες. Να τακτοποιηθώ πρώτα».

Ο Βαλάντερ μπήκε στο αυτοκίνητό του και γύρισε στο Ίσταντ. Θα πήγαινε κατευθείαν στο σπίτι για να κλείσει ραντεβού με το γιατρό του. Μετά θα προγραμματίζε την μπουγάδα του στο πλυντήριο της πολυκατοικίας και θα καθάριζε το διαμέρισμά του. Αφού λοιπόν δε βιαζόταν διάλεξε τον πιο μακρύ δρόμο για την επιστροφή του. Του άρεσε να οδηγεί, να χαζεύει το τοπίο και ν' αφήνει το νου του να ταξιδεύει. Μόλις είχε περάσει το Βαλεμπέργα όταν χτύπησε το τηλέφωνό του. Ήταν ο Μάρτινσον. Ο Βαλάντερ σταμάτησε το αυτοκίνητο στην άκρη του δρόμου.

«Προσπαθώ εδώ και ώρα να σε βρω», παραπονέθηκε ο Μάρτινσον. «Φυσικά κανένας δε μου είπε ότι έχεις ρεπό σήμερα. Δε μου λες, το ξέρεις ότι δε δουλεύει ο τηλεφωνητής σου;»

Ο Βαλάντερ ήξερε ότι μερικές φορές ο τηλεφωνητής κόλλαγε. Αμέσως κατάλαβε ότι κάτι είχε συμβεί. Αν και ήταν αστυνομικός εδώ και πολλά χρόνια, πάντα το συναίσθημα παρέμενε το ίδιο. Το στομάχι του δενόταν κόμπος. Κράτησε την αναπνοή του.

«Σε παίρνω απ' το γραφείο του Χάνσον», συνέχισε ο Μάρτινσον. «Έχει έρθει να με δει η μητέρα της Άστριντ Χίλστρεμ».

«Ποιανής;»

«Της Άστριντ Χίλστρεμ. Μιας από την παρέα των αγνοουμένων. Η μάνα της».

Αμέσως ο Βαλάντερ κατάλαβε σε ποια αναφερόταν. «Τι θέλει;»

«Είναι πολύ ταραγμένη. Η κόρη της της έστειλε μια καρτ ποστάλ απ' τη Βιέννη».

Ο Βαλάντερ συνοφρυώθηκε. «Και δε χαίρεται που επιτέλους της έγραψε;»

«Ισχυρίζεται ότι την κάρτα δεν την έγραψε η κόρη της. Είναι αναστατωμένη γιατί δεν κάνουμε τίποτα».

«Πώς να κάνουμε κάτι για ένα έγκλημα που δε φαίνεται να έχει διαπραχθεί, όταν όλα τα στοιχεία δείχνουν ότι οι αγνοούμενοι έφυγαν με τη δική τους θέληση;»

Ο Μάρτινσον σταμάτησε μια στιγμή προτού απαντήσει. «Δεν ξέρω τι τρέχει, αλλά έχω την εντύπωση ότι ίσως κάτι μας κρύβει».

Ο Βαλάντερ αμέσως ενέτεινε την προσοχή του. Όλα αυτά τα χρόνια είχε μάθει να παίρνει στα σοβαρά τα προαισθήματα του Μάρτινσον. Τις περισσότερες φορές έβγαιναν αληθινά.

«Θες να περάσω από εκεί;»

«Μπα, άσ' το καλύτερα, όμως λέω να καθίσουμε να μιλήσουμε για το θέμα αύριο το πρωί, εσύ, εγώ κι ο Σβέντμπεργ».

«Τι ώρα;»

«Τι λες για τις οκτώ; Θα το πω και στον Σβέντμπεργ».

Ο Βαλάντερ, όταν τελείωσε τη συνομιλία του, στάθηκε για μια στιγμή εκεί που ήταν, κοιτάζοντας ένα τρακτέρ πέρα σ' ένα χωράφι. Συλλογίστηκε όσα του είχε πει ο Μάρτινσον. Κι ο ίδιος είχε συναντήσει τη μητέρα της Άστριντ Χίλστρεμ αρκετές φορές. Εξέτασε τα γεγονότα άλλη μια φορά με το νου του. Λίγες μέρες μετά το Μεσοκαλοκαίριο είχε αναφερθεί η εξαφάνιση κάποιων νέων ανθρώπων. Όλα είχαν συμβεί ακριβώς τότε που επέστρεφε από τις βροχερές διακοπές του. Μελέτησε την υπόθεση μαζί με έναν-δυο συναδέλφους του. Ευθύς εξαρχής αμφέβαλλε ότι είχε διαπραχθεί έγκλημα· και πράγματι, λίγες μέρες αργότερα, έφτασε μια καρτ ποστάλ από το Αμβούργο με μια φωτογραφία του Κεντρικού Σιδηροδρομικού Σταθμού. Ο Βαλάντερ θυμόταν τι έγραφε από πίσω σχεδόν λέξη προς λέξη: *Κάνουμε το γύρο της Ευρώπης. Ίσως λείψουμε μέχρι τα μέσα Αυγούστου.*

Σήμερα ήταν Τετάρτη 7 Αυγούστου. Όπου να 'ναι θα επέστρεφαν. Τώρα είχε φτάσει μια άλλη κάρτα από τη Βιέννη γραμμένη από την Άστριντ Χίλστρεμ. Η πρώτη κάρτα ήταν υπογεγραμμένη και από τους τρεις τους. Οι γονείς τους αναγνώρισαν τις υπογραφές τους. Η μητέρα της Άστριντ Χίλστρεμ δυσπιστούσε, αλλά τελικά πείστηκε από τους υπόλοιπους.

Ο Βαλάντερ έριξε μια γρήγορη ματιά στον καθρέφτη του και ξαναβγήκε στο δρόμο. Ίσως το κακό προαίσθημα του Μάρτινσον να ήταν σωστό.

Ο Βαλάντερ πάρκαρε στη Μάριαγκάταν και κουβάλησε τις κούτες και τους πέντε πίνακες στο διαμέρισμά του. Μετά κάθισε να τηλεφωνήσει. Στο γραφείο του τακτικού του γιατρού το μήνυμα του τηλεφωνητή έλεγε ότι ο γιατρός θα επέστρεφε από τις διακοπές του στις 12 Αυγούστου. Ο Βαλάντερ αναρωτήθηκε εάν θα έπρεπε να περιμένει μέχρι τότε, αλλά από την άλλη δεν μπορούσε να διώξει και τη σκέψη ότι παραλίγο να πεθάνει σήμερα το πρωί. Πήρε τηλεφώνo έναν άλλο γιατρό και κανόνισε ραντεβού για τις 11 π.μ. της επομένης. Έκλεισε ώρα για το πλυντήριο και μετά άρχισε να καθαρίζει το

διαμέρισμά του. Όσπου να τελειώσει την κρεβατοκάμαρα ένιωθε ήδη εξαντλημένος. Σκούπισε μια-δυο φορές το πάτωμα του σαλονιού με την ηλεκτρική, αλλά έπειτα τη μάζεψε. Πήγε τις κούτες και τους πίνακες στο δωμάτιο που χρησιμοποιούσε η Λίντα στις σποραδικές επισκέψεις της. Ύστερα ήπие τρία ποτήρια νερό στην κουζίνα, ενώ το μυαλό του τριβέλιζαν απορίες για τη δίψα του και την κούρασή του. Τι τα προκαλούσε;

Κόντευε μεσημέρι και συνειδητοποίησε ότι πεινούσε. Ύστερα από μια γρήγορη ματιά στο ψυγείο κατάλαβε ότι δεν είχε και πολλά πράγματα. Φόρεσε το παλτό του και βγήκε έξω. Ήταν όμορφη μέρα. Καθώς πήγαινε με τα πόδια στο κέντρο της πόλης κοίταξε τα «πωλείται» στις βιτρίνες τριών διαφορετικών κτηματομεσιτικών γραφείων και κατέληξε στο ότι η τιμή που του είχε πει ο Ρόμπερτ Όκερμπλουμ ήταν πολύ καλή. Φάνταζε απίθανο να πιάσουν περισσότερο από 300.000 κορόνες για το σπίτι στο Λέντερουπ.

Σταμάτησε σ' ένα φαστ φουντ, έφαγε ένα χάμπουργκερ και ήπие δυο μπουκάλια μεταλλικό νερό. Μετά πήγε σ' ένα υποδηματοπωλείο όπου ήξερε τον ιδιοκτήτη και χρησιμοποίησε την τουαλέτα. Όταν ξαναβγήκε στο δρόμο, δεν ήξερε τι να κάνει. Κανονικά θα έπρεπε να εκμεταλλευτεί το ρεπό του για να ψωνίσει. Δεν είχε καθόλου τρόφιμα στο σπίτι, αλλά δεν έβρισκε το κουράγιο να γυρίσει πίσω, να πάρει το αυτοκίνητο και να πάει στο σουπερμάρκετ.

Λίγο μετά τη Χάμνγκάταν, διέσχισε τις γραμμές του τρένου και έστριψε στη Σπάνιεν Φάραρεγκάταν. Όταν έφτασε στην προκυμαία έκανε βόλτα στο μόλο, χαζεύοντας τα σκάφη και κάνοντας σκέψεις πώς θα ήταν αν μάθαινε ιστιοπλοΐα. Δεν είχε δοκιμάσει ποτέ. Συνειδητοποίησε ότι έπρεπε να κάνει την ανάγκη του πάλι κι έτσι χρησιμοποίησε την τουαλέτα στο καφέ του λιμανιού, ήπие άλλο ένα μπουκάλι μεταλλικό νερό και κάθισε σ' ένα παγκάκι έξω από το κόκκινο κτίριο της ακτοφυλακής.

Την τελευταία φορά που είχε έρθει εδώ ήταν χειμώνας, τη νύχτα που έφυγε η Μπαίμπα. Είχε ήδη σκοτεινιάσει όταν την πήγε στο αεροδρόμιο Στούρουπ κι ο άνεμος έκανε τις νιφάδες να χορεύουν μπροστά στους προβολείς του αυτοκινήτου. Δεν αντάλλαξαν λέξη. Όταν την είδε να χάνεται μετά τον έλεγχο των διαβατηρίων, γύρισε στο Ίσταντ και κάθισε σ' αυτό εδώ το παγκάκι. Ο αέρας ήταν πολύ παγωμένος και παρόλο που ο ίδιος έτρεμε από το κρύο κάθισε εδώ

και συνειδητοποίησε ότι όλα είχαν τελειώσει μεταξύ τους. Δε θα την ξανάβλεπε ποτέ. Ο χωρισμός τους ήταν οριστικός.

Η Μπάιμπα ήρθε στο Ίσταντ το Δεκέμβριο του 1994. Ακριβώς τότε που είχε πεθάνει ο πατέρας του κι ο Βαλάντερ μόλις είχε ολοκληρώσει μια από τις πιο απαιτητικές έρευνες της σταδιοδρομίας του. Εκείνο το φθινόπωρο, όμως, ήταν η πρώτη φορά έπειτα από πολλά χρόνια που έκανε σχέδια για το μέλλον. Αποφάσισε να φύγει από τη Μάριαγκάταν, να μετακομίσει στην εξοχή και να πάρει ένα σκύλο. Μάλιστα επισκέφτηκε ένα κυνοτροφείο και χάρευε τα κουταβάκια λαμπραντόρ. Θα έκανε μια καινούργια αρχή. Και πάνω απ' όλα ήθελε να έρθει να ζήσει μαζί του η Μπάιμπα. Τον επισκέφτηκε τα Χριστούγεννα κι ο Βαλάντερ διαπίστωσε ότι τα πήγε καλά με τη Λίντα. Αργότερα, την παραμονή της Πρωτοχρονιάς του 1995, λίγες μέρες προτού γυρίσει στη Ρίγα, κάθισαν και συζήτησαν σοβαρά για το μέλλον. Ίσως να ερχόταν να ζήσει στη Σουηδία σε μόνιμη βάση απ' το επόμενο κιόλας καλοκαίρι. Πήγαν μαζί να δουν μερικά σπίτια. Είδαν πολλές φορές ένα συγκεκριμένο που βρισκόταν σ' ένα παλιό αγρόκτημα έξω από το Σβένστορπ. Αργότερα όμως, ένα βράδυ του Μάρτη, όταν ο Βαλάντερ είχε ήδη πέσει για ύπνο, η Μπάιμπα του τηλεφώνησε για να του πει ότι είχε ενδοιασμούς. Δεν ήθελε να παντρευτεί, δε σκόπευε να μετακομίσει στη Σουηδία — τουλάχιστον όχι ακόμη. Ο Βαλάντερ πίστεψε ότι θα μπορούσε να τη μεταπείσει, αλλά η κουβέντα τους τέλειωσε μ' ένα δυσάρεστο καθγά, τον πρώτο τους, και τους πήρε πάνω από ένα μήνα για να ξαναμιλήσουν. Στο τέλος, ο Βαλάντερ την πήρε τηλέφωνο και αποφάσισαν να πάει στη Ρίγα το καλοκαίρι. Πέρασαν παρέα δυο εβδομάδες σ' ένα ερειπωμένο παραθαλάσσιο σπίτι που της παραχώρησε ένας συνάδελφός της από το πανεπιστήμιο.

Έκαναν μεγάλους περιπάτους στην παραλία κι ο Βαλάντερ επίτηδες περίμενε εκείνη να θίξει το θέμα που αφορούσε το μέλλον τους. Όταν τελικά αναφέρθηκε σε αυτό μίλησε αόριστα και με γενικόλογα. Όχι τώρα, όχι ακόμη. Γιατί δεν μπορούσαν να συνεχίσουν όπως τώρα;

Όταν ο Βαλάντερ γύρισε στη Σουηδία, ένιωθε αποκαρδιωμένος και αβέβαιος για τη σχέση τους. Το φθινόπωρο πέρασε χωρίς να

βρεθούν. Μίλησαν, έκαναν σχέδια, συζήτησαν για διάφορες εναλλακτικές λύσεις, αλλά στο τέλος δεν έγινε τίποτα. Ο Βαλάντερ άρχισε να ζηλεύει. Μήπως έβλεπε κάποιον άλλο στη Ρίγα; Κάποιον για τον οποίο δεν ήξερε τίποτα; Της τηλεφώνησε επανειλημμένα μες στην άγρια νύχτα και παρόλο που εκείνη επέμενε ότι ήταν μόνη της, ο Βαλάντερ είχε την ακλόνητη διαίσθηση ότι κάποιος βρισκόταν μαζί της.

Η Μπάιμπα ήρθε στο Ίστανι τα Χριστούγεννα εκείνης της χρονιάς. Η Λίντα πέρασε την παραμονή μαζί τους προτού φύγει για τη Σκοτία με την παρέα της. Και τότε, λίγες μέρες μετά την αλλαγή του χρόνου, η Μπάιμπα του ανακοίνωσε ότι δε θα μπορούσε να έρθει να μείνει στη Σουηδία. Το ζύγισε πάρα πολλές φορές στο μυαλό της, αλλά πλέον ήταν σίγουρη. Δεν ήθελε να χάσει τη θέση της στο πανεπιστήμιο. Τι να κάνει στη Σουηδία, ειδικά στο Ίστανι; Στην καλύτερη περίπτωση θα γινόταν διερμηνέας, αλλά τι άλλο; Ο Βαλάντερ προσπάθησε μάταια να τη μεταπείσει. Χωρίς να το πουν ο ένας στον άλλο ήξεραν ότι όλα είχαν τελειώσει μεταξύ τους. Έπειτα από τέσσερα χρόνια σχέσης είδαν ότι οι δρόμοι τους χώριζαν. Ο Βαλάντερ πέρασε ολόκληρη εκείνη τη νύχτα του χειμώνα στο παγωμένο παγκάκι, νιώθοντας εντελώς εγκαταλειμμένος. Σιγά σιγά όμως άρχισε να νιώθει και κάτι άλλο. Ανακούφιση. Τουλάχιστον τώρα ήξερε τι γινόταν στη ζωή του.

Ένα ταχύπλοο βγήκε με ταχύτητα από το λιμάνι. Ο Βαλάντερ σηκώθηκε. Έπρεπε να ξαναπάει στην τουαλέτα.

Επικοινωνούσαν τηλεφωνικώς αραιά και πού, αλλά κι αυτό σταδιακά ατόνησε. Τώρα είχαν να μιλήσουν πάνω από ένα εξάμηνο. Μια μέρα που έκανε βόλτα με τη Λίντα στο Βίσμπι η κόρη του τον ρώτησε εάν είχε χωρίσει με την Μπάιμπα.

«Ναι», της απάντησε. «Χωρίσαμε».

Η κόρη του περίμενε ν' ακούσει κάτι παραπάνω.

«Νομίζω ότι δε θέλαμε ούτε εκείνη ούτε εγώ να χωρίσουν οι δρόμοι μας, αλλά ήταν αναπόφευκτο», της είπε τελικά.

Όταν γύρισε στο σπίτι, κάθισε στον καναπέ να διαβάσει εφημερίδα αλλά τον πήρε ο ύπνος σχεδόν αμέσως. Μία ώρα αργότερα ξύπνησε απότομα τη στιγμή που έβλεπε όνειρο. Βρισκόταν, λέει, στη Ρώμη με τον πατέρα του. Ήταν κι ο Ρίντμπεργκ μαζί τους και κάτι μικροκαμωμένα πλάσματάκια σαν νανάκια όλη την ώρα τους τσίμπαναν τα πόδια.

Ονειρεύομαι τους νεκρούς, σκέφτηκε. Τι να σημαίνει αυτό; Βλέπω στον ύπνο μου τον πατέρα μου σχεδόν κάθε βράδυ κι είναι νεκρός. Όπως κι ο Ρίντμπεργ, ο παλιός συνάδελφος και φίλος μου, ο άνθρωπος που μ' έμαθε όλα όσα λέω ότι ξέρω. Κι ας έχουν περάσει πέντε χρόνια από τότε που έφυγε.

Βγήκε στο μπαλκόνι. Ήταν ακόμη ζεστά και δε φύσαγε, αλλά στον ορίζοντα είχαν αρχίσει να μαζεύονται σύννεφα. Ξαφνικά συνειδητοποίησε ότι τον έτρωγε η μοναξιά. Εκτός από τη Λίντα, που ζούσε στη Στοκχόλμη και με την οποία βλέπονταν πού και πού, δεν είχε σχεδόν καθόλου φίλους. Οι μόνοι άνθρωποι που συναντούσε ήταν από τη δουλειά. Αλλά κι αυτούς δεν τους συναναστρεφόταν σε κοινωνική βάση.

Πήγε στο μπάνιο και έριξε λίγο νερό στο πρόσωπό του. Κοιτάχτηκε στον καθρέφτη και είδε ότι είχε μαυρίσει, αλλά φαινόταν ξεκάθαρα η κούραση που τον ταλαιπωρούσε. Το αριστερό του μάτι ήταν κατακόκκινο. Τα μαλλιά του αραίωναν όλο και περισσότερο. Ανέβηκε στη ζυγαριά και διαπίστωσε ότι ζύγιζε κάνα δυο κιλά λιγότερα απ' ό,τι στην αρχή του καλοκαιριού, αλλά και πάλι παρέμενε υπέρβαρος.

Χτύπησε το τηλέφωνο. Ήταν η Γκέρτρουντ.

«Απλώς σε πήρα για να σου πω ότι έφτασα μια χαρά στο Ρίνγκε. Όλα πήγαν καλά».

«Σε είχα στο νου μου», αποκρίθηκε ο Βαλάντερ. «Έπρεπε να 'χα μείνει μαζί σου».

«Νομίζω ότι είχα ανάγκη να μείνω λίγο μόνη με τις αναμνήσεις μου. Αλλά τα πράγματα θα είναι μια χαρά εδώ. Τα πάω πολύ καλά με την αδελφή μου. Πάντα τα πηγαίναμε καλά».

«Θα 'ρθω να σε δω σε καμιά βδομάδα».

Με το που έκλεισε το τηλέφωνο εκείνο ξαναχτύπησε. Αυτή τη φορά ήταν η συνάδελφός του, η Ανν-Μπριτ Χέγκλουντ.

«Σε πήρα να ρωτήσω πώς πήγε».

«Πώς πήγε ποιο πράγμα;»

«Δε θα έβλεπες έναν κτηματομεσίτη σήμερα σχετικά με την πώληση του πατρικού σου;»

Ο Βαλάντερ θυμήθηκε ότι της το είχε αναφέρει την προηγούμενη.

«Καλά πήγε», απάντησε. «Μπορείς να το αγοράσεις για 300.000 κορόνες αν θες».

«Ούτε που το έχω δει», απάντησε εκείνη.

«Νιώθω πολύ παράξενα. Το σπίτι είναι εντελώς άδειο τώρα. Η Γκέρτρουντ μετακόμισε και θα το αγοράσει κάποιος άλλος. Μάλλον θα το κάνουν εξοχικό. Θα ζουν άλλοι εκεί που δε θα ξέρουν τίποτα για τον πατέρα μου».

«Όλα τα σπίτια έχουν φαντάσματα», είπε η Ανν-Μπριτ. «Εκτός από τα πολύ καινούργια».

«Η μυρωδιά απ' το νέφτι θα μείνει για πολύ καιρό», συμπλήρωσε ο Βαλάντερ. «Αλλά όταν σβήσει κι αυτή δε θα 'χει μείνει τίποτα πια από τους ανθρώπους που έζησαν κάποτε εκεί».

«Είναι πολύ λυπηρό».

«Τι να γίνει, έτσι είναι τα πράγματα. Θα σε δω αύριο. Σ' ευχαριστώ που πήρες».

Ο Βαλάντερ πήγε στην κουζίνα και ήπие νερό. Η Ανν-Μπριτ ήταν άνθρωπος που νοιαζόταν για τους άλλους. Θυμόταν. Εκείνου δε θα του περνούσε απ' το μυαλό να πάρει τηλέφωνο εάν ήταν στη θέση της.

Είχε ήδη πάει επτά το βράδυ. Τηγάνισε λουκάνικα και πατάτες κι έφαγε βλέποντας τηλεόραση. Άλλαζε συνέχεια κανάλια χωρίς να βρίσκει κάτι ενδιαφέρον. Μετά πήρε τον καφέ του και βγήκε στο μπαλκόνι. Μόλις έπεσε ο ήλιος ψύχρανε κι έτσι ξαναμπήκε μέσα.

Το υπόλοιπο βράδυ το πέρασε εξετάζοντας τα πράγματα που έφερε από το Λέντερουπ. Στον πάτο μιας κούτας βρήκε έναν καφέ φάκελο. Όταν τον άνοιξε ανακάλυψε δυο παλιές, ξεθωριασμένες φωτογραφίες. Δε θυμόταν να τις είχε ξαναδεί. Στη μία ήταν και ο ίδιος, σε ηλικία τεσσάρων ή πέντε χρόνων, καθισμένος επάνω στο καπό ενός μεγάλου αμερικανικού αυτοκινήτου. Ο πατέρας του στεκόταν δίπλα του και τον κρατούσε για να μην πέσει.

Ο Βαλάντερ πήρε τη φωτογραφία στην κουζίνα και έβγαλε ένα μεγεθυντικό φακό από ένα συρτάρι.

Χαμογελάμε, σκέφτηκε. Κοιτάζω ίσια το φακό και λάμπω από περηφάνια. Μ' έχει αφήσει να καθίσω πάνω στο αυτοκίνητο ενός από τους εμπόρους τέχνης, από τους ανθρώπους που έρχονταν ν' αγοράσουν τους πίνακες του πατέρα μου σε εξωφρενικές τιμές. Κι ο πατέρας μου χαμογελάει, αλλά με κοιτάζει.

Ο Βαλάντερ κάθισε χαζεύοντας τη φωτογραφία για πολλή ώρα. Του μιλούσε για ένα μακρινό, άπιαστο παρελθόν. Μια φορά κι έναν καιρό ήταν πολύ δεμένοι με τον πατέρα του, αλλά όλα άλλαξαν όταν

αποφάσισε να γίνει αστυνομικός. Τα τελευταία χρόνια της ζωής του πατέρα του κατάφεραν σταδιακά να ανακτήσουν ένα κομμάτι της στενής σχέσης που είχαν χάσει.

Ποτέ όμως δεν ξανασυνδεθήκαμε τόσο στενά, αναλογίστηκε ο Βαλάντερ. Όχι τόσο όσο τότε που είχα αυτό το χαμόγελο, καθισμένος στο καπό αυτής της γυαλιστερής Μπιούικ. Παραλίγο να το καταφέρουμε στη Ρώμη, αλλά όχι ακριβώς.

Ο Βαλάντερ στέρωσε τη φωτογραφία στην πόρτα της κουζίνας. Μετά ξαναβγήκε στο μπαλκόνι. Είχε συννεφιάσει. Κάθισε μπροστά στην τηλεόραση και παρακολούθησε το τέλος μιας παλιάς ταινίας.

Τα μεσάνυχτα πια έπεσε για ύπνο. Είχε κανονίσει συνάντηση με τον Σβέντμπεργκ και τον Μάρτινσον το άλλο πρωί κι έπρεπε να πάει και στο γιατρό. Έμεινε ξύπνιος στο σκοτάδι για πολλή ώρα. Πριν από δύο χρόνια σκεφτόταν να μετακομίσει από το διαμέρισμα της Μάριαγκάταν, ονειρευόταν να πάρει σκύλο, να ζήσει με την Μπάιμπα. Τίποτε από αυτά δεν είχε γίνει. Ούτε Μπάιμπα, ούτε σπίτι, ούτε σκύλος. Όλα είχαν μείνει ίδια κι απαράλλαχτα.

Κάτι πρέπει να συμβεί, συλλογίστηκε. Κάτι που να μου επιτρέψει να ξαναρχίσω να σκέφτομαι το μέλλον.

Κόντευε τρεις το πρωί, όταν επιτέλους τον πήρε ο ύπνος.

Παραμονή της γιορτής του Μεσοκαλοκαιριου. Μια παρέα από τρία νεαρά παιδιά, ντυμένα με περίτεχνα κοστούμια εποχής, δολοφονούνται στο δρυμό της σουηδικής επαρχίας Σκόνε. Λίγο καιρό αργότερα, ένας από τους πιο στενούς και έμπιστους συνεργάτες του επιθεωρητή Κουρτ Βαλάντερ βρίσκεται νεκρός στο διαμέρισμά του. Στην πορεία της έρευνας, στο μυαλό του Βαλάντερ σχηματίζεται η υποψία ότι οι δύο φόνοι συνδέονται μεταξύ τους. Αλλά δεν ξέρει από πού να αρχίσει να ξετυλίγει το κουβάρι, αφού το πρόσωπο-κλειδί στην υπόθεση είναι μια γυναίκα που κανείς δε φαίνεται να γνωρίζει στη Σουηδία.

Παλεύοντας να αντιμετωπίσει τα δικά του προβλήματα υγείας, ο Βαλάντερ ακολουθεί απεγνωσμένα τα ίχνη του δολοφόνου σε μια προσπάθεια να τον πιάσει προτού ξαναχτυπήσει. Ό,τι κι αν κάνει, όμως, φαίνεται πως βρίσκεται πάντα ένα βήμα πίσω...

**Ο Χένινγκ Μανκέλ επιβεβαιώνει για άλλη μια φορά
ότι κατέχει την κορυφή στο είδος
του αστυνομικού μυθιστορήματος.**

*Από το συγγραφέα των βιβλίων
«Τα σκυλιά της Ρίγα» και «Εντολές θανάτου»*

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΨΥΧΟΓΙΟΣ Α.Ε.
ΜΑΥΡΟΜΙΧΑΛΗ 1, 106 79 ΑΘΗΝΑ
ΤΗΛ.: 210 28 04 800 • FAX: 210 28 19 550
www.psichogios.gr • e-mail: info@psichogios.gr

ISBN 978-960-453-320-6

9 789604 533206